

הליכוד

בית הדין העליון

עתירה: 2001-26, 2003-26, 2014-26, 2016-26, 2019-26, 2020-26, 2021-26

בענין החלטת ועדת החוקה בנושא תקנון לקראת ההצבעה בוועידה

עתירה 2001-26 – עו"ד ניסן בניטה

עתירה 2003-26 - עו"ד אביעד ויסולי

עתירה 2014-26 – דור חרלפ ע"י עו"ד ירון גנץ

עתירה 2016-26 - עו"ד אביעד ויסולי

עתירה 2019-26 - צביאל רובין ע"י עו"ד אביעד רייכמן

עתירה 2020-26 – הפורום החברתי שליד ההסת' הלאומית ואח' ע"י עו"ד אריה טויטו

עתירה 2021-26 – ישראל גלנץ ע"י עו"ד ירון גנץ

נגד

משיבים:

מינהלת תנועת הליכוד

השר חיים כץ – יו"ר המרכז ויו"ר ועדת חוקה

פסק דין

עו"ד מ. קליינר, חבר הנשיאות עו"ד י. לחן, חבר בית הדין עו"ד י. בם

1. לפנינו עתירות הנוגעות לכינוס הוועידה ביום שני הקרוב. בשל דוחק הזמנים קיימנו דיון בזום בהשתתפות עותרים שונים שבקשו לקיים דיון בעתירות שונות שחלקן הוגשו לבית הדין בעת האחרונה וטרם נדונו, וחלקן האחר נדון בוועדת החוקה ולא הובא להצבעה שם.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירה: 2001-26, 2003-26, 2014-26, 2016-26, 2019-26, 2020-26, 2021-26

2. העותר הראשון עו"ד אביעד ויסולי הגיש שתי עתירות. באחת בקש לקיים הליך של בחירת נשיאות ועידה טרם הצבעה על התקנון כפי הוחלט בהחלטתנו מיום ה-4.6.26 בה הוזכרה בחירת הנשיאות בנושא המותר לוועידה המוגבלת שאושרה בה. עתירתו השנייה עסקה בהצעה לקיים הצבעה אלקטרונית באמצעות מחשבים אישיים ו/או פלאפונים. הצעה רשמית מפורטת בהקשר זה הוגשה לוועדת החוקה אך לא הועמדה להצבעה. ההצעה הזכירה את עמדת בית הדין כפי שהובעה בהחלטה הנ"ל, כי ראוי לבחון ברצינות הצעה זו שתחסוך ממון רב לליכוד ותגדיל את אחוז ההצבעה ואת תחושת ההשתתפות וההזדהות באמצעות הפעלה של רבבות החברים הללו. נשוב ונתייחס בהמשך החלטה זו במסגרת ההתייחסות לבקשת היועמ"ש בענין מצב חירום.

3. אשר לבחירת נשיאות הוועידה יצוין כי כבר בדיון בנשיאות בית הדין הושמטה ההתייחסות לכינון נשיאות ועידה, כשהתחוור לנשיאות בית הדין כי הליכה ישירה להצבעה על הצעת התקנון לפני בחירת נשיאות תואמת יותר את רוח ההחלטה מיום ה-4.6.26: שהרי הנשיאות משרתת את הוועידה לכל אורך דרכה ולכן אם אין צורך חיוני בבחירת נשיאות לצורך קביעת התקנון לפריימריז נכון להימנע ממנה.

4. עוה"ד ניסן בניטה עתר מיד לאחר כינוס ועדת החוקה נגד האפשרות הניתנת בתקנון המוצע ליו"ר התנועה לקדם מועמד שנבחר ברשימה מהמקום בו הוצב על פי ההצבעה, ולהציבו במקום משוריין. לטענתו אין מקום לקדם מועמד בניגוד לתוצאות ההצבעה למשבצת שנועדה לחזק את הרשימה באמצעות "כוכבים" מבחוץ. איננו רואים לנכון להתערב בהחלטת ועדת החוקה. בשלב בו השמות, הן של הנבחרים והן של המועמדים מבחוץ, ידועים לראש התנועה, אין מקום להתערבות בהחלטת וועדת החוקה ולהגביל את שיקול הדעת של יו"ר התנועה, קל וחומר בבואו להעדיף את מי שעמד למבחן הבחור על פני מועמד ממונה. במהלך הדיון הציע העותר להגביל את ההיתר להמיר ממונה במתמודד למקרה אחד בלבד, אך איננו מוצאים מקום לחייב זאת. עם זאת כמובן שיו"ר התנועה רשאי לשקול באופן חלקי, או מלא, גם את האפשרות לוותר על שריונים תוך קידום הרשימה כפי שנבחרה, על פי הוראות התקנון, ללא הקפצות נוספות.

5. צביאל רובין ביקש לקדם את מחוז חיפה והצפון למקומו בבחירות לפי תקנון 2022 כפי שהמליץ בית הדין בעבר. לטענתו נדחק המחוז הכולל את קו העימות הצפון מערבי למקום ה-42, רק בשל מיזוג אזורים אחרים שהובילו לדחיקתו למקום האחרון בסדר היישובים. איננו רואים לנכון להתערב בהחלטת וועדת החוקה ביחס למיקום האזורים, אך אנו שבים וממליצים לקדם את המחוז מספר מקומות לפי שיקול דעתה.

6. עוה"ד ירון גנץ ביקש בשם ישראל גלנץ, לדחות את אישור התקנון ולקיימו תוך 14 יום ככתוב בחוקה. שאלה זו נדונה לאחרונה ובית הדין הביע נכונות להשלים עם קיצור פרק הזמן הקבוע בחוקה לנוכח צוק העתים. איננו רואים להורות לקיים את ההצבעה בנפרד תוך 14 יום מדיון בוועדת החוקה – על דעת כל חברי בית הדין, הדבר אינו מעשי לנוכח לוח הזמנים הקיים. על דעת רוב חברי בית הדין, מכיוון שניתן להצביע על הוראת שעה לתיקון חוקה יחד עם ההצבעה על התקנון, אין מקום להצבעה נפרדת תוך 14 יום מן הדיון בוועדת החוקה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירה: 2001-26, 2003-26, 2014-26, 2016-26, 2019-26, 2020-26, 2021-26

7. ביחס לאפשרות להצביע על הוראת שעה המאפשרת את השיריונים יחד עם ההצבעה על הצעת התקנון – קיום וועידה נוספת כרוך בהוצאה ניכרת לתנועה. מכיוון שמדובר בהוראת שעה הנוגעת אך לבחירות הנוכחיות, סברו הנשיא וחבר הנשיאות עו"ד לחן, כי ניתן לקיים הצבעה על הוראת השעה ביחד עם ההצבעה על התקנון. חבר בית הדין עו"ד בס יוסיף דעת מיעוט בסוגיה זו בסוף פסק הדין.

8. עוה"ד גנץ טען, בשם דור חרלפ שאם תוקם וועדה מסדרת יש להורות שהיא לא תכלול ראשי ערים. ראשי ערים מקיימים קשרי תלות בשרים וראשי וועדות. בטבע הדברים וע"פ נסיון בחירות פנימיות בעבר סביר להניח שנוצרו מחויבויות לתמיכה בפריימריז. אנו מקווים שהסוגיה היפותטית, אך ככל שתעלה נידרש לה בעת שתעלה.

9. עוה"ד בומבך הגיש שורה של בקשות בשם הליכוד והגדירן כעיון נוסף. אבל למעשה הן בקשות חדשות וככאלה נדון בהן לגופן. במהלך הדיון הוסיף מנכ"ל הליכוד השלמות לבקשה ואנו דנים בעתירה שהוגשה זמן קצר לפני הישיבה ובהשלמות המנכ"ל במקשה אחת.

10. היועץ המשפטי ביקש להפריד את מחוז יש"ע מהמחוז הגדול בו הוא שותף למחוז השפלה ולמחוז ירושלים. לדעתנו השינוי המוצע אינו משנה את העובדה שלמחוז הגדול ביותר, הלא הוא מחוז השפלה, מתווסף מחוז ירושלים. לכן, איננו מוצאים טעם להוסיף מחוז נוסף למניין המחוזות, על חשבון המתמודדים ברשימה הארצית, מה גם שהפרדת מחוז יש"ע מצד אחד תגביר את סיכויי המועמדים במחוז להיבחר אך מצד שני תשלול מהם את האפשרות להיות מוצבים במקום גבוה בהרבה אם מי מהם יבחר.

11. בקשתו השנייה נוגעת להסכמה עם הימין הממלכתי שהיא עדיין מפלגה נפרדת וסיעה נפרדת בכנסת להגיש רשימה משותפת לכנסת ה-26. אשר על כן התבקשנו לאשר כי התקנון המוצע יכלול סעיף הקובע כי ראש התנועה בהתייעצות עם היועץ המשפטי יהיה מוסמך לקבוע את מיקום מועמד הימין הממלכתי ברשימה. אנו מאשרים את הבקשה ובלבד שהשיבוץ יהיה במיקום אשר יבטיח את אישורה של הרשימה המשותפת, ובלבד שתמוצה כל דרך אפשרית לפגיעה מינימלית בנבחרי הליכוד.

12. מנכ"ל הליכוד ביקש להוסיף סעיף שהושמט מהנוסח המקורי של הצעת התקנון על פיו רשימת המשריינים ע"י יו"ר התנועה ע"פ הצעת התקנון תובא לאישור המזכירות. ואנו כמובן מאשרים תוספת חשובה זו.

13. באשר לסעיף הנוגע לאפשרות ביטול הבחירות המקדימות עקב מצב בטחוני, לא ראינו לאשר את הכללתו בתקנון.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירה: 2001-26, 2003-26, 2014-26, 2016-26, 2019-26, 2020-26, 2021-26

14. דרך המלך היא בחירות מועמדי הליכוד באמצעות בחירות קדימות על ידי כלל החברים או ע"י כלל החברים במחוזות באשר למקומות המוקצים למחוז.

15. אין מקום לפתוח מראש ולו פתח קטן לביטול הפריימריז. אין זו דרכה של תנועת הליכוד. הליכוד איננה מפלגה של איש אחד והיא תאבד את חיותה אם תהיה כזו.

16. התקנון היום כולל סעיף המאפשר לוועדת הבחירות מטעמים מיוחדים לשנות את מועד הפריימריז ולדעתנו מצב חירום בהחלט יכול להיות טעם מיוחד שיצדיק את השינוי. זוהי האפשרות הראשונה והמועדפת להתמודדות עם מצב החירום. מכיוון שעצם האפשרות של התהוות של מצב החירום היא אפשרות צפויה, מצופה ממנכ"ל הליכוד לכלול התייחסות לכך בהסכמים עם נותני השירותים ומשכירי המקומות, והרי דיני החוזים מכירים במוסד של חוזה על תנאי מתלה או תנאי מפסיק – מוסדות שנועדו להתמודד עם מצבי אי ודאות מן הסוג הזה.

17. שנית, הגם שהחוקה אינה מאפשרת קיום הצבעה אלקטרונית, חרף זאת, אפשרות זו עדיפה בעינינו אלף מונים על הפרה רבתי של החוקה על ידי אי קיום הצבעה כלל. לכן מצופה באופן חד משמעי מן התנועה שרואה לנגד עיניה אפשרות שמצב החירום ימנע הצבעה בקלפיות, להיערך לאפשרות של קיום הצבעה אלקטרונית. אנו סבורים שחובה על התנועה למצות כל אפשרות לקיום הבחירות המקדימות. החוקה היא חוזה בין תנועה לבין חברים ובין החברים לבין עצמם. אי קיום הפריימריז או הפרה בוטה של החוזה הזה ומכיון שמצב החירום במקומותינו הוא בגדר אפשרות שניתן לצפות את עצם התהוותה, הגם שלא את מועדה, הרי שלא מתהווים התנאים להגנה של סיכול לפי סעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א -1970.

18. לכן חובה על התנועה לערוך פריימריז ואיננו רואים לפתוח פתח לאפשרות ביטול הפריימריז. ככל שיתהווה מצב בלתי צפוי כלשהו – בית הדין יחליט בעניין.

עו"ד יצחק בם, חבר בית הדין

1. כאמור, אני שותף לדעתם של חבריי בכל הנקודות, למעט עניין תיקון החוקה.

2. ביחס לתיקון החוקה, אני סבור שיש לקיים את הוראות סעיף 57 לחוקה ולקבוע, כי הצבעה על תיקון החוקה, גם כהוראת שעה, צריכה להיערך כהצבעה נפרדת כאשר זהו הנושא היחיד על סדר היום. לנוכח מעמדה הרם של החוקה, אני חושב שיש מקום לסטות מהוראות בדבר שינוי סטייה כה משמעותית. השאלה האם לאפשר ליו"ר התנועה לשריין מספר רב של מועמדים במעלה הרשימה לכנסת היא שאלה עקרונית ונפרדת מן השאלה כיצד ייבחרו המועמדים ברשימה הארצית, היכן ימוקמו המחוזות והאם יתאפשר לחברי כנסת מכהנים להתמודד במחוזות.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירה: 2001-26, 2003-26, 2014-26, 2016-26, 2019-26, 2020-26, 2021-26

3. גם אם הייתי נכון להשלים, לנוכח דוחק הזמן, עם העובדה שיעברו פחות מ-14 יום בין דיון בוועדת החוקה לבין ההצבעה עצמה, איני חושב שניתן לקיים את ההצבעה על שינוי החוקה ביחד עם ההצבעה על התקנון.

(-)	(-)	(-)
עו"ד יצחק בם	עו"ד יאיר לחן	עו"ד מיכאל קליינר
חבר בית הדין	חבר נשיאות בית הדין	נשיא בית הדין

ניתן היום, מוצ"ש אור לי"ב באב תשפ"ו, 25.7.26